

Akceptuję

Katedra i Klinika Otolaryngologii
Gdański Uniwersytet Medyczny
Kierownik: dr hab. n. med. Bogusław Mikaszewski
ul. Smoluchowskiego 17, 80-214 Gdańsk
tel. +48 58/349 31 10, fax +48 58/349 31 20

Chair and Department of Otolaryngology
Medical University of Gdańsk, Poland
Head: Bogusław Mikaszewski Md PhD,
Associated Professor
Email: boguslaw.mikaszewski@gumed.edu.pl

Gdańsk, dnia 15 stycznia 2025 r.

RECENZJA

Rozprawy doktorskiej lek. Ewy Kucharskiej – Szewczyk
**„Chirurgiczne leczenie patologii gruczołów ślinowych – analiza epidemiologii oraz
wyników funkcjonalnych i onkologicznych na przestrzeni 10 lat w jednym ośrodku”**

Promotor: prof. dr hab. Anna Rzepakowska

Choroby gruczołów ślinowych nie są częste, ich różnorodność i złożoność powoduje, że zwykle diagnozowane i leczone są w ośrodkach klinicznych. Wymagają one specjalistycznej diagnostyki różnicowej a w przypadku choroby nowotworowej – możliwie dokładnego rozpoznania wstępnego w celu optymalnego zaplanowania dalszego leczenia. Wśród guzów ślinianek dominują nowotwory łagodne, zazwyczaj umiejscowione w śliniance przyusznej. Złotym standardem jest postępowanie chirurgiczne, które niesie ze sobą ryzyko zaburzenia funkcji nerwu twarzowego i defekt kosmetyczny, dlatego wiedza i doświadczenie zespołu chirurgicznego ma ogromne znaczenia w minimalizowaniu tego ryzyka. Nowotwory złośliwe wymagają starannego zaplanowania zakresu leczenia oraz oszacowania ryzyka z nim związanego, jak również prognozy dalszego przebiegu choroby. Wiedza zgromadzona na podstawie dotychczas przeprowadzonych badań wymaga nieustannej aktualizacji i śledzenia trendów epidemiologicznych i demograficznych.

W problematyce leczenia chirurgicznego nowotworów ślinianki szczególne miejsce mają reoperacje. Mają one miejsce w przypadku wznowy choroby lub konieczności radykalizacji pierwotnie wykonanego wycięcia guza (nieradykalne wycięcie, zbyt wąski margines wycięcia guza złośliwego, konieczność wycięcia regionalnych węzłów chłonnych). W najczęściej występującym nowotworze łagodnym – gruczolaku wielopostaciowym, ze względu na jego poznane już szczególne cechy, ryzyko nawrotu (nierzadko wieloogniskowego) szacuje się na

około 10%. Wznowa gruczolaka wielopostaciowego jest zwykle kwalifikowana do ponownej operacji, która wiąże się z ogromnym ryzykiem trwałego uszkodzenia nerwu twarzowego i wystąpienia kolejnego nawrotu choroby. Nawrót nowotworu złośliwego ślinianki jest czynnikiem dramatycznie pogarszającym rokowanie, mimo wykonania nierzadko okaleczającej operacji.

Przedstawiona mi do recenzji rozprawa doktorska lekarz Ewy Kucharskiej-Szewczyk składa się z cyklu 3 artykułów spójnych tematycznie, opublikowanych w czasopiśmie umieszczonych na liście MNiSW, w których pierwszym autorem jest doktorantka. Łączny współczynnik oddziaływania publikacji będących przedmiotem rozprawy wynosi 3,5 (270 punktów MNiSW). Rozprawa ma strukturę złożoną ze streszczenia w języku polskim i angielskim, oraz zwięzłego opisu prac naukowych stanowiących rozprawę (wraz z załączonymi kopiami publikacji), który zawiera wstęp oraz przedstawienie celów pracy, a na końcu podsumowanie i wnioski wynikające z opublikowanych wyników badań. Wszystkie badania doktorantka przeprowadziła retrospektywnie analizując dokumentację pacjentów leczonych w Klinice Otolaryngologii, Chirurgii Głowy i Szyi Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego.

Doktorantka postawiła następujące cele swoich badań:

- weryfikacja wskazań do leczenia chirurgicznego gruczolów ślinowych oraz ocena struktury epidemiologicznej pacjentów w odniesieniu do rozpoznań histopatologicznych patologii ślinianek, a także charakterystyki morfologicznej zmian ogniskowych
- ocena czynników morfologicznych oraz klinicznych u chorych wymagających reoperacji ślinianki przyusznej, a także ich wpływu na czas wolny od wznowy i rokowanie
- analiza wpływu czynników demograficznych, morfologicznych oraz klinicznych na czas wolny od wznowy oraz rokowanie pacjentów z nowotworami złośliwymi gruczolów ślinowych leczonych pierwotnie chirurgicznie.

Wszystkie przeprowadzone badania zostały zaakceptowane przez Komisję Bioetyczną przy Warszawskim Uniwersytecie Medycznym (kopia zgody Komisji Bioetycznej dołączona do rozprawy).

Pierwszy z cyklu artykułów, zatytułowany „Przegląd wskazań do leczenia operacyjnego patologii dużych gruczolów ślinowych z oceną epidemiologiczną u dorosłych na podstawie analizy 1173 przypadków” został opublikowany w 2022 roku w *Otolaryngologii Polskiej* (Otolaryngol Pol 2022, 76(4):7-14). W unikalny sposób kompleksowo podano wszystkie wskazania do leczenia chirurgicznego chorób dużych gruczolów ślinowych na podstawie analizy materiału z jednego ośrodka klinicznego. W badaniu uwzględniono pacjentów z chorobami

nienowotworowymi, nowotworami łagodnymi i złośliwymi a w analizie uwzględniono dane demograficzne, umiejscowienie zmiany i ich wieloogniskowość w dużych gruczołach ślinowych, ostateczne rozpoznanie histopatologiczne, wybrane cechy nowotworu z badania mikroskopowego, występowanie przerzutów regionalnych oraz radykalność procedury chirurgicznej. Autorzy stwierdzili, że najczęstszymi chorobami kwalifikowanymi do leczenia chirurgicznego nowotwory łagodne (w przeważającym odsetku gruczolak wielopostaciowy), a drugim co do częstości wskazaniem były zmiany nienowotworowe. Wśród nowotworów złośliwych najczęstszym był rak płaskonabłonkowy oraz rak gruczołowo-torbielowaty. Zmiany nienowotworowe częściej umiejscowione były w śliniance podżuchwowej a nowotworowe – w przyusznej. Struktura wieku i płci była zróżnicowana.

W drugim artykule „Oncologic outcomes of the most prevalent major salivary gland cancers: retrospective cohort study from single center” opublikowanym w 2024 roku w *European Archives of Oto-Rhino-Laryngology* (Eur Arch Otorhinolaryngol 2024, 281(8):4305-4313) autorzy przeanalizowali chorych leczonych chirurgicznie z powodu nowotworów złośliwych gruczołów ślinowych w ubiegłym dziesięcioleciu w Klinice Warszawskiej, biorąc pod uwagę dane demograficzne i kliniczne, zakres zastosowanego leczenia chirurgicznego i ewentualnego uzupełniającego cechy mikroskopowe resektowanego guza i obecność przerzutów do węzłów chłonnych. Oceniono wyniki odległe, pod kątem przeżycia całkowitego i przeżycia bez nawrotu choroby oraz funkcji nerwu twarzowego po leczeniu.

Trzeci artykuł – „Revision parotidectomy – analysis of indications for the procedure and treatment results based on 10years of follow-up in a single center” został opublikowany w *Otolaryngologii Polskiej* w 2024 roku (Otolaryngol Pol 2024, 78(5): 24-32). Stanowi on analizę wskazań do reoperacji ślinianki przyusznej oraz wyników takiego postępowania w oparciu o wyniki 10-letniej obserwacji 72 pacjentów Kliniki Warszawskiej. Biorąc pod uwagę dane demograficzne, kliniczno-patologiczne i informacje z protokołu operacyjnego na temat zakresu operacji autorzy określili czynniki mające wpływ na okres przeżycia bez wznowy choroby oraz czynność nerwu twarzowego po reoperacji.

Szeroki zakres przeprowadzanej analizy budzi uznanie. Uzyskane wyniki badań są bardzo wartościowe i zostały zaakceptowane przez komitety redakcyjne czasopism polskich i zagranicznych. Artykuły te mają dużą wartość poznawczą i praktyczną. Nowotwory złośliwe gruczołów ślinowych występują rzadko, zatem zgromadzenie materiału na podstawie którego można przeprowadzić ich wartościową analizę i wzbogacić dotychczasową wiedzę jest szczególnie cenne i zasługuje na uznanie.

Przedstawione w rozprawie cele znajdują odzwierciedlenie we wnioskach, oraz zostały zrealizowane w badaniach. Artykuły będące przedmiotem rozprawy doktorskiej zostały poddane szczegółowym recenzjom w toku procesu publikacyjnego. Zatem trudno doszukiwać się uchybień zarówno w projekcie jak i w metodyce badania. Doktorantka sprawnie posługuje się analizą uzyskanych wyników badań, co świadczy o dobrym opanowaniu przez nią warsztatu badacza.

W tekście rozprawy doktorantka nie uniknęła drobnych nieścisłości, które nie umniejszają wartości merytorycznej pracy. Można odnieść wrażenie, że opisy publikacji zamieszczone w streszczeniu są obszerniejsze i dokładniejsze niż te, które doktorantka umieściła w części opisującej swoje badania (powinny zastać zamienione miejscami?). We wstępie, ogólnie opisującym pierwotne postępowanie chirurgiczne, brakuje mi krótkiej informacji na temat postępowania z nowotworami ślinianki podjęzykowej i drobnych gruczołów ślinowych, jakkolwiek nowotwory o takiej lokalizacji nie były przedmiotem badań doktorantki (w drugim z załączonych artykułów w sekcji opisującej materiał autorzy wyjaśniają, że z analizy wyłączyli nowotwory z drobnych gruczołów ślinowych).

Podsumowując stwierdzam, że rozprawa doktorska lek. Ewy Kucharskiej-Szewczyk „Chirurgiczne leczenie patologii gruczołów ślinowych – analiza epidemiologii oraz wyników funkcjonalnych i onkologicznych na przestrzeni 10 lat w jednym ośrodku” jest samodzielnym, wartościowym i oryginalnym opracowaniem. Rozprawa doktorska spełnia warunki określone w art. 187 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2018 poz. 1668).

Wobec powyższego wnoszę do Wysokiej Rady Nauk Medycznych Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego o dopuszczenie lekarz Ewy Kucharskiej-Szewczyk do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

KIEROWNIK
Katedry i Kliniki Otolaryngologii
Gdański Uniwersytet Medyczny

dr hab. n. med. Bogusław Mikaszewski